
Protokoll

For møte i hovedkomiteen

Dato: 6. desember 2019

Sted: Folkehelseinstituttet, Hovedbygget, Lindern, Oslo

Møteleder: Jan Alexander

Deltakere

Fra hovedkomiteen: Jan Alexander (leder), Gro-Ingunn Hemre (nestleder mat), Vigdis Vandvik (nestleder miljø), Merethe Hofshagen, Trond Rafoss, Dag Olav Hessen, Inger-Lise Steffensen, Ellen Bruzell, Johanna Brodin, Angelica Agdestein, Gaute Velle, Tor A. Strand, Åshild Krogdahl, Asbjørn Magne Nilsen, Helle Katrine Knudsen, Taran Skjerdal, Yngvild Wasteson.

Forfall: Edel O. Elvevoll, Trine Husøy, Elin Thingnæs Lid.

Fra Mattilsynet: Monica Andreassen

Fra Miljødirektoratet: Janne Øvrebø Bohnhorst, Håkon Holand (via Skype, sak 8)

Fra sekretariatet: Cecilie Rolstad Denby, Merethe Aasmo Finne, Ingrid M. Høie (ref.), Nana Yaa Boahene (sak 4), Kirsten Rakkestad (sak 5).

1. Velkommen, habilitet og godtgjøring

Jan Alexander ønsket velkommen til møtet. Merethe Hofshagen og Trond Rafoss meldte seg inhabile i sak 5, Nytte- og risikovurdering av fisk i norsk kosthold, og forlot møtet da saken ble behandlet.

2. Godkjenning av møteinnkalling og dagsorden

Møteinnkalling og dagsorden ble godkjent uten endringer. Protokollen fra møtet 24. september var ikke ferdigstilt. Utkast til protokoll blir sendt på høring i hovedkomiteen etter møtet.

Møteleder bemerket at protokoll bør foreligge nærmere i tid etter møtet. Protokoll fra møtet 24. september blir sendt ut sammen med protokoll fra møtet 6. desember.

3. Uttalelse om "Uavhengige kunnskapssynteser – grunnlag for kunnskapsbaserte beslutninger i samfunnet"

I denne selvinitierte uttalelsen om uavhengige kunnskapssynteser, oppsummerer VKM erfaringer som uavhengig vitenskapskomité gjennom 15 år, og peker på utfordringer og muligheter som ligger i uavhengige vitenskapelige kunnskapssynteser.

Hovedkomiteen gikk gjennom kapittel for kapittel, diskuterte innhold og gav innspill til teksten.

Vedtak: Hovedkomiteen godkjente rapporten med de endringer som kom fram på møtet. Bakgrunn og sammendrag sendes medlemmene på sirkulasjon og godkjennes på sirkulasjon. Alle sender skriftlige kommentarer til vedleggene. Prosjektgruppen tar stilling til hvilke figurer som skal inkluderes i uttalelsen

4. Rapport om kunnskapsbehov 2020

I tråd med gjeldende strategi, utarbeider VKM annet hvert år en rapport med oversikt over kunnskapsbehov som er avdekket i risikovurderingene. Prosjektleder Nana Yaa Boahene orienterte om mandatet for kommende rapport. Den skal oppsummere kunnskapsbehov som er avdekket i risikovurderinger fra 2018 – 2019, og peke på fremtidige, sentrale kunnskapsbehov innen VKMs fagområder, gjerne i krysningsfeltet mellom mat og miljø.

Vedtak: Hovedkomiteen tok orienteringen til etterretning.

5. Nytte- og risikovurdering av fisk i norsk kosthold

Prosjektleder Kirsten Eline Rakkestad orienterte om status for arbeidet og informerte om strategi og omfang av litteratursøk. Hun gikk gjennom utkast til protokoll, med fokus på hovedpunkter og struktur.

Vedtak: Hovedkomiteen gav sin tilslutning til protokollutkastet. Komiteen vil få protokollen til gjennomlesing og kommentering.

6. CRISPR og andre genomredigeringsteknikker – implikasjoner for risikovurdering

Faglig leder for prosjektet, Johanna Brodin, orienterte om status for arbeidet. Prosjektgruppen som skal se på CRISPR-produkter for mat og fôr er kommet i gang med sitt arbeid. Hovedkomiteen vil få forelagt tekstutkast på sitt neste møte. Det jobbes med å få på plass en prosjektgruppe som skal ta seg av ERA-delen av prosjektet. Den vil være på plass i løpet av første kvartal 2020. Sekretariatet har invitert Bioteknologirådet til en faglunsj om CRISPR 7. februar. Her er hovedkomiteen velkommen til å delta.

Vedtak: Hovedkomiteen tok orienteringen til orientering.

7. Identifisering og rangering av fremmedstoffer i mat

VKM har utarbeidet en oversikt over enkeltstoffer eller stoffgrupper i mat, drikke og kosttilskudd som kan utgjøre en potensiell helseisiko. Rangeringen utgjør kunnskapsgrunnlag når Mattilsynet skal prioritere hvilke fremmedstoffer som skal overvåkes, og hvordan prøvetakingen skal foregå. Faglig leder av prosjektet, Inger-Lise Steffensen, oppsummerte arbeidet, og løftet blant annet frem hva som eventuelt kan forbedres til en annen gang. Burde for eksempel prosjektgruppen ha vært større, burde stoffene ha vært identifisert mer systematisk enn ved ekspertvurderinger, var kriterier for valg av stoffer spesifikke nok, var vektingen av skåringen ok?

Det bør diskuteres om rangeringen bør utvides til også å gjelde miljø, ikke bare human helse. Kort oppsummert: en slik rangering kan utvides på mange måter, men bør avveies i tråd med hva Mattilsynet skal bruke den til, og hvor mye ressurser VKM skal bruke på et slikt arbeid. Det er for øvrig stor interesse for arbeidet, VKM er blant annet bedt om å presentere det for EFSA.

Dersom komitémedlemmer har flere konkrete innspill til arbeidet, kan det sendes til prosjektleder Gro Haarklou Mathisen eller Inger-Lise Steffensen. Monica Andreassen, Mattilsynet, orienterte om bruk av rapporten. Andreassen understreket at dette er et godt verktøy for Mattilsynet som er svært nyttig i bestillingsdialog. Mattilsynet vil bruke den i prioritering av hvilke fremmedstoffer det skal overvåke, i overvåking- og kartleggingsarbeid i 2020, og i utvikling av regelverk. Andreassen fremhevet at departementene er opptatt av rapporten. Mattilsynet vil nå prøve ut og evaluere underveis. Mattilsynet kan komme til å utvide bestillingen til hvilke matvarer som er mest aktuelle å overvåke.

Vedtak: Hovedkomiteen tok oppsummeringen til orientering.

8. VKM utnevnes som vitenskapelig myndighet under CITES 1.januar 2020

Fra 1. januar 2020 er VKM utnevnt som norsk vitenskapelig myndighet under konvensjonen om handel med truede arter av flora og fauna, CITES. Som vitenskapelig myndighet er VKM ansvarlig for å utarbeide alle vitenskapelige vurderinger som er nødvendige for å kunne håndheve avtalen effektivt i Norge.

Janne Øvrebø Bohnhorst og Håkon Holand fra Miljødirektoratet, som er forvaltningsmyndighet for CITES i Norge, orienterte. I tillegg til samhandlingsavtalen mellom VKM og Miljødirektoratet, som beskriver rollen og porteføljen, er det utarbeidet egne rutiner for dette arbeidet. Det er også etablert en egen nettside på vkm.no, med informasjon om konvensjonen og VKMs oppdrag. Omfanget av arbeid for VKM er stipulert til to store rapporter årlig, flere mindre vurderinger knyttet til søknader, og deltagelse i møter nasjonalt og internasjonalt.

Vedtak: Hovedkomiteen tok orienteringen til orientering.

9. Nytt fra sekretariatet

Direktør Cecilie Rolstad Denby orienterte om:

- nytt fra EFSA: revisjon av EUs matregelverk, åpenhetsforordningen kalles den. Viktig forordning som VKM har med seg i sitt arbeid. Sentrale punkt er mer åpen kommunikasjon, bl.a. IT-system for data, større involvering av medlemsland, EFSA vil legge risikovurderinger ut på anbud til artikkel 36-institusjoner. Det er satt i gang arbeid for at artikkel 36 institusjoner i Norge registrerer seg for det. Advisory Forum og kontaktpunktet vil få noe økte oppgaver.
- Metodeutviklingsprosjektet Prometheus (PROmoting METHods for Evidence Use in Scientific assessments) i EFSA, utvikling av protokoller som legges ut på høring, i tråd med åpenhetsprinsipper. Det er også aktivitet i VKM for å utvikle tilsvarende, blant annet et EEA-prosjekt om kunstig intelligens.
- struktur for halvårlige samhandlingsmøter med Mattilsynet og Miljødirektoratet - på direktørnivå og på lavere nivå, og i tillegg månedlige koordineringsmøter.
- årlige kontaktmøter med Mattilsynet, Miljødirektoratet og Helse- og omsorgsdepartementet. VKM-sekretariatet dytter litt på for å få til mer tverrfaglighet.
- årlig fagdag – VKM, Mattilsynet og Miljødirektoratet i fellesskap. Planleggingen av denne er i gang.

- strategi: planen er å gjennomføre en SWOT-analyse innen februar 2020, deretter utarbeide et mandat basert på denne. Målet er at strategien er ferdig før sommeren 2020. Stikkord er kunnskapssynteser, endringer i EUs matregelverk, FNs bærekraftsmål, digital-teknologisk utvikling, globalisering, havbruksnæring og miljøkonsekvenser, dyrevelferd. Det er satt ned en prosjektgruppe i sekretariatet, referansegruppe fra hovedkomiteen for fagstrategiske innspill. Strategien vil bli sendt på høring i Mattilsynet, Miljødirektoratet, departementene, faggruppene, lederne i hovedkomiteen og sekretariatet.

10. Eventuelt

Ingen saker.

11. Nye møtedatoer

Sekretariatet sender ut alternative møtedatoer via Doodle.